

ಸಿರಿಧಾನ್ಯದ ಕನಸುಗಾರ ಪಿ.ವಿ. ಸತೀಶ್

‘ಭಾರತದ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಮನುಷ್ಯ’ ಎಂದು ಖ್ಯಾತರಾದ ಪಿ.ವಿ. ಸತೀಶ್ (1945–2023) ಕಳೆದ ಮಾರ್ಚ್ 19ರಂದು ನಿಧನರಾದರು. ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಆಹಾರ ಕೊರತೆ, ಒಳಸುರಿ ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳೇ ಪರಿಹಾರ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದ ಅವರು, ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳು ಜಾಗತಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದರು.

■ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪ್ಯಾಟಿ

ಅತ್ತ ರೈತರಿಗೂ ಇತ್ತ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನ ನೀಡುವ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡಲು 2023ರ ಅವಧಿಯನ್ನು ‘ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ವರ್ಷ’ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಸಾಗಿಬಂದ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು ಹಸುರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಸುಕಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ ಎದುರಿಸುವ ಸವಾಲು, ಆಹಾರ-ಪೌಷ್ಟಿಕ ಭದ್ರತೆ, ಕಡಿಮೆ ಒಳಸುರಿ ಹಾಗೂ ಕೀಟ-ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಗಮನಿಸಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡಲು ಈ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಿಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ನೆನಪಾಗಿದ್ದು ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಸತೀಶ್ (ಪಿ.ವಿ. ಸತೀಶ್). ಕನ್ನಡಿಗರೇ ಆದ ಅವರು ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಜಗದುದ್ದಗಲಕ್ಕೂ

ವಿಸ್ತರಿಸಿದವರು. ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಆಹಾರದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವುದು, ರೇಡಿಯೋ-ಟೀವಿ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರೇ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ಬೇಸಾಯ ಲೋಕದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ದೇಸಿ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ರೈತರೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಅವರ ಸಾಧನೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದರೂ ತಾವು ಮಾತ್ರ ತೆರೆಮರೆಯ ಹಿಂದೆ ನಿಂತು ಸಾರ್ಥಕ ಭಾವ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದು ಪಿ.ವಿ. ಸತೀಶ್. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ (ಮಾರ್ಚ್ 19) ಅವರ ನಿಧನದೊಂದಿಗೆ ಉಂಟಾದ ನಿರ್ವಾತವನ್ನು ಸದ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಬುವುದು ಬಲು ಕಷ್ಟ.

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ (ಜೂನ್ 18, 1945), ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಪೂರೈಸಿದ ಸತೀಶ್, ನವದೆಹಲಿಯ ‘ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಸ್ ಜರ್ನಲಿಸಂ’ನಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ಮಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಅವರು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ‘ರೈತ ಮೊದಲು’ ಎಂಬುದಕ್ಕೇ ಸದಾ ಆದ್ಯತೆ.

‘ರೈತರ ದನಿಗೆ ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು’ ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗ ತೊರೆದು ತೆಲಂಗಾಣದ ಹಳ್ಳಿ ಪಸ್ತಾಪುರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಸತೀಶ್ ಅವರಿಗೆ ರೈತ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜ್ಞಾನ, ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸುಸ್ಥಿರ ಬೇಸಾಯ ವಿಧಾನಗಳ ದಾಖಲೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಒತ್ತಾಸೆಯಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಸಮಾನಮನಸ್ಸು ಸ್ನೇಹಿತರ ಜತೆಗೂಡಿ 1980ರಲ್ಲಿ ‘ಡೆಕ್ಕನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸೊಸೈಟಿ’ (ಡಿಡಿಎಸ್) ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯ, ಯೋಜನೆಯು ಕೃಷಿ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿ ಎಂಬಂತಿದೆ.

‘ಡಿಡಿಎಸ್’ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವುದೇ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಲ್ಲೂ ರೈತನಿಗೇ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಆದ್ಯತೆ. ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಮಿಶ್ರ ಕೃಷಿ, ದೇಸಿ ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಸಮುದಾಯ ಬೀಜ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ಯಾತ್ರೆ, ನೆಲ-ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಸಂಘಂ ರೇಡಿಯೋ, ಕೃಷಿ ಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣದಂಥ